

УДК 711

М.М. Несух, Ужгородський національний університет

ВИКОРИСТАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ЗАКАРПАТТЯ ДЛЯ ПОТРЕБ МІСТОБУДУВАННЯ

(стаття підготовлена на підставі матеріалів доповіді на науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку міст України», м. Ужгород, 20-23 травня 2010 року)

Стаття присвячена дослідженню використання потенціалу водних ресурсів Закарпаття. Запропоновано використання вод басейну р. Тиса.

Проблема. Закарпаття являється енергодефіцитною областю. Тільки 6-8% спожитої електроенергії виробляється в краї, до 2% від необхідного видобувається з місцевих родовищ природного газу. Решта ж енергоносіїв надходить з-за меж області. Отже вагомого значення набуває використання місцевих енергоресурсів. Альтернативою стають водні багатства області.

Загальна кількість річок, струмків, потічків у цілому — 9429, з них 9277 — малі потоки до 10 км, 152 річки мають довжину більше 10 км, 4 річки мають довжину більше 100 км — усі вони належать до басейну Тиси, яка у свою чергу належить до басейну Атлантичного океану. Найбільша річка - Тиса (починається з Білої і Чорної Тиси, загальна довжина, в межах Закарпаття, 223 км — впадає поблизу югославського Белграда у Дунай).

Основними джерелами електроенергії в Україні є: теплоелектростанції — 57,9%, атомні електростанції — 26,2%, гідроелектростанції — 9,7%, та ін джерела — 6,2%.

Особливу увагу хотілося б приділити саме джерелам використання електроенергії України, зокрема Закарпатської області.

Метою статті є дослідити можливості будівництва міні ГЕС вздовж р. Тиси. Власне виробництво електроенергії у нас здійснюється чотирма ГЕС - Терембле-Ріцькою, Оноківською, Ужгородською та приватною Білинською. Остання розпочала роботу недавно. Її потужність - 600 кВт. За рік вона виробляє 2,5 млн. кВт/год. електроенергії, яка реалізується ВАТ ЕК "Закарпаттяобленерго". Враховуючи потужний потенціал річок Закарпаття, на них можна спорудити цілу низку таких міні-ГЕС .

Згідно з концепцією розвитку гідроенергетики та протипаводкового захисту басейну Тиси проводиться вивчення можливостей використання водних ресурсів області. Зокрема, Харківське ВАТ "Укргідропроєкт" розробляє схему охорони та комплексного використання водних ресурсів, яка

визначатиме й місця спорудження гідроелектростанцій різної потужності. Як першорядні, передбачено спорудження чотирьох ГЕС на нижній ділянці р. Тересва, між населеними пунктами Нересниця і Тернове Тячівського району.

Так в 2009 році відбулася зустріч представників обласної влади та французьких компаній з проектування, будівництва й експлуатації малих гідроелектростанцій. Фахівці обговорили можливі джерела фінансування проектів, обмінялися досвідом проектування малих ГЕС на гірських річках, їх технічного оснащення, не обминули й питання захисту навколишнього середовища і соціального розвитку регіону.

Кабмін погодив компанії Ukrenergy Holding (Швейцарія) місце розташування нової ГЕС в Закарпатській області. Це земельна ділянка 17,8 га для будівництва першої малої гідроелектростанції загальною встановленою потужністю 24 МВт на річці Тересва в Закарпатській області.

Замовником будівництва каскаду малих ГЕС є ТОВ "Корлеа Укргідропавер" (Ужгород), яке опосередковано належить Ukrenergy Holding.

Отже якщо виявиться можливим втілити в життя ці розроблені проекти, то населення буде отримувати екологічно чисту дешеву електроенергію, так як інші види енергії є дорогими і ціни на них зростатимуть, будуть створені нові робочі місця, що створить додаткові впливання в бюджет області зокрема.

Ще одним важливим моментом при реалізації таких проектів є захист населених пунктів та сільськогосподарських угідь від паводків, завдяки зведенню дамб та гребель, що значно заощадить бюджетні кошти на ліквідацію наслідків паводків.

Висновки. Одним з пріоритетних напрямків у використанні та збереженні водних ресурсів нашого краю є поглиблення транскордонного співробітництва із нашими сусідами, що може бути реалізована через такі проекти:

Проект "Розвиток Берегівської транскордонної польдерної системи в басейні р. Тиса"

Проект "Покращення протипаводкового захисту та оздоровлення екологічної ситуації на прикордонній українсько-румунській ділянці р. Тиса". Загальною метою проекту є забезпечити зменшення негативного впливу паводків і антропогенного навантаження на навколишнє середовище на українсько-румунській прикордонній ділянці р. Тиса.

Проект «Чиста вода» 23 липня 2008 року Агентство регіонального розвитку "Закарпаття" (АРР "Закарпаття") уклало Грантову угоду з Представництвом Європейської Комісії в Україні про виконання проекту „Чиста вода”.

Очікуваними результатами проекту є:

- розвиток інфраструктури очистки стічних вод Ужгородського району;
- налагодження партнерських та робочих зв'язків між органами місцевого самоврядування цільової території проекту.

Станом на 1 вересня поточного року АРР “Закарпаття” отримало від Представництва Європейської Комісії перший транш у розмірі 354,8 тис. євро для виконання проекту упродовж перших 12 місяців

Література:

1. Яцик А.В., Грищенко Ю.М., Волкова Л.А., Пашенок І.А., Водні ресурси : використання, охорона, відтворення, управління. Підручник. К.: – 2007, 360 с.
2. : Мироненко В.А. Динамика подземных вод. М.: - 2001, 521 с.
3. Геодезичний енциклопедичний словник //За ред. В. Літинського - Львів: Євросвіт, 2001. - 668 с.
4. Геренчук К.І. Природа Закарпатської області: [монографія] / К.І. Геренчук. - Львів: Вища школа, 1981. - 156с.
5. Закарпатська обласна державна адміністрація. Розпорядження голови Закарпатської ОДА «Про Програму охорони та комплексного використання водних ресурсів річок області» від 12.02.2007 № 57 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.carpathia.gov.ua/ua/catalog/item/756.htm>
6. Закарпаття онлайн. Закарпаття здобуває енергетичну незалежність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakarpattia.net.ua/ua_news_24856.html
7. Сотников А.С. “Головні річкові системи України”; Київ, 2002р.

Аннотація

Статья посвящена изучению использования и обеспечения водных ресурсов Закарпатья. Предложено использование вод бассейна р. Тиса.

Summary

The article is dedicated to using and providing of Transcarpathian water resources investigation. The using of river Tysa basin is required.